

Kutatási tényeken alapuló tananyagfejlesztés az MTA–SZTE Elbeszért Történelem és Történelemtanítás Kutatócsoportban

A legutóbbi években történt ifjúságkutatások bizonyították, hogy a családban egyre kevesebb a beszélgetéssel töltött idő, a gyermek és ifjúsági korosztályok tagjai ugyanakkor egyre több időt töltenek okostelefonozással, számítógépezéssel, illetve az internet használatával. Mindennek következtében eltűnőfélben van a társadalmi értékek idősebb és fiatalabb generációk közötti átadása, és – miként kutatásaink bizonyították – az általános és középiskolás ifjúság körében a kollektív (nemzeti) emlékezet elemei egyre inkább elhalványulnak.

Ugyanakkor fontos, hogy napjaink screenager generációi számára az info-kommunikációs technikák adta lehetőségekkel éljünk az oktatás világában is, ezek az eszközök és a technika adta lehetőségek támogassák a 21. század modern iskolájának küldetését.

A kutatócsoport a magyar társadalom által kibeszéletlen témakörökben (a II. világháborús magyar részvétel, a magyarországi Holokauszt és az 1956-os forradalom és szabadságharc témájában) fejlesztett ki szemtanúkkal, elszenvedőkkel, résztvevőkkel készült interjúrészleteket felhasználó történelemórákat és vizsgálta azok alkalmazásának módozatait, valamint hatását az iskolások vélekedéseire, attitűdjeire.

A történelemtanítás kutatásának nemzetközi dimenziójában alapvetően két szemléletmód erősödött fel az utóbbi években. Az egyik megközelítés szerint a kritikai gondolkodás fejlesztésének és a forráselemzésnek kell a történelemtanítás krédójában állnia, a másik szerint a történelemtanítás a kollektív emlékezet megőrzője. Kutatócsoportunk amellett érvel, hogy a két nézetrendszer együttese az, amely komoly hozzáadott értéket jelenthet a jelenleg iskolapadban nevelődő generációk későbbi élete szempontjából, amikor az iskolai történelemtanítás a generációkon átívelő transz-történelmi értéket magáénak valló, múltunk-kultúránk elemei iránt elkötelezett, tudatos állampolgári szerepre készíti fel a fiatalokat.

A kutatás során történelemtanárok körében folytattunk kérdőíves és fókuszcsoportos vizsgálatokat, illetve végzős általános és maturáló középiskolás diákok körében kérdőíves vizsgálatokat. Ezen kutatások érdeklődésének homlokterében az állt, hogy mélyebb ismereteket szerezzünk a fiatalok körében a történelmi múltunk eseményeiről élő kép, a családban és a kortárs csoportokban ezekről folyó diskurzus, illetve az IKT eszközöknek a történelemtanításban való felhasználhatóságáról, a pedagógusok körében pedig a történelemtanítás értékvilágáról vallott nézeteikről, az IKT-eszközök és a digitális tartalmak alkalmazásáról és annak tapasztalatairól, illetve az IKT-kompetenciákról. A helyzetfeltáró kutatások után partneriskolai hálózat kialakítását kezdtük meg és a csoport munkájába bekapcsoltunk 17 iskolát, valamint 33 általános és középiskolai történelemtanár kollégát, akikkel a három téma által meghatározta munkacsoportokban tananyagfejlesztés zajlott. A tananyagokat történész szakértőkkel, valamint az ember és társadalom műveltségterület egyetemi szakmódszertanos kollégákkal lektoráltattuk.

2017 ősztől kezdődött a tananyagok iskolai tesztelése. Ezen első tapasztalatok elemzése és beépítése után 2018 tavaszától a kísérleti tanórák estében adatfelvételek következtek. A tesztelés és a vizsgálat első hulláma során az adott téma esetében úgy általános mind középiskolában a tanórai alkalmazás előtt és után kérdőíves adatfelvételt végeztünk, egy videointerjú tanórán és továbbá egy hagyományos tankönyvvezérelt tanóra osztályában (ez utóbbit tekintjük a kutatás keretében kontrollcsoportnak), valamint a videointerjú tanóra esetében a diákokkal fókuszcsoportos interjúkat is készítettünk.

Eredményeinket az első három év alatt 20 konferencia előadásban, illetve két szimpóziumon mutattuk be, ezek között a legjelentősebbek a Conference on Educational Assessment, a HUCER, az Országos Neveléstudományi Konferencia, illetve az International Society for History Didactics ottawai konferenciája voltak, és örömmel szerepeltünk pedagógus-szakmai szervezetek eseményein, workshopjain is.

A kutatócsoport elkötelezett a tananyagok és kutatási eredmények ingyenes szabadon hozzáférhetővé tétele mellett, ezért létrehoztunk egy honlapot (www.eyewitness.hu) ahová folyamatosan töltjük fel az aktuális információkat és anyagokat. A kutatás lezárásakor ide kerülnek fel a segédanyagok, és tanári segédletek is, melyek open access módon, tehát ingyenesen és jogtisztán hozzáférhetőek és használhatók a történelemtanításban.